

روزشمار جنگ

شنبه

۱ شهریور ۱۳۵۹

۱۲ شوال ۱۴۰۰

۲۳ اوت ۱۹۸۰

۳۳۸

در بررسی امروز روابط خارجی عراق، مهم‌تر از همه، ادامه بحران در روابط و مناسبات با ایران، جلب توجه می‌کند.* امروز یک عضو رهبری حزب بعث عراق، به نمایندگی از صدام حسین، سخنان شدیداللحنی علیه جمهوری اسلامی ایران ایراد کرد. گزارش بخش عربی رادیو صوت‌الجماهیر بغداد در این مورد حاکی است:

«توفیق» عضو رهبریت حزب بعث و مسئول امور کارگران حزب، صبح امروز کنفرانس ششم اتحادیه سندیکاهای کارگری را با [ابراز] سخنان [ی به نیابت از] پرزیدنت صدام حسین افتتاح کرد. «توفیق» طی این سخنان که به نیابت پرزیدنت صدام حسین ایراد کرد، گفت: «رژیم نژادپرست فارسی که بر ملت‌های ایران مسلط و با زور اسلحه حکومت می‌کند و هرروز جنایت‌های قتل را در حق فرزندان غیرفارسی ایران مرتکب می‌شود تا بتواند بدین طریق انقلاب عراق را از مأموریت‌های قومی خود مشغول [منحرف] سازد و به تجاوزهای مکرر بر مرزهای کشور دست می‌زند و مزدوران خود را برای انجام عملیات خرابکارانه و ارتکاب جنایت‌ها می‌فرستد. تمام اینها با برنامه مشکوکی که برخی آن را رهبری می‌کنند و در سلسله ترورهای مبارزین عرب چون «صلاح‌الدین بیطار»، «موسی شعیب» و «ریاض طه» [ریاض طه] و غیره از مبارزین نمایان می‌شود، هم‌زمان می‌آید.» وی در پایان سخنانش کارگران را به فعالیت در جهت تحقق هدف امت عرب در راه آزادی فلسطین و سه جزیره عربی دعوت کرد.** (۱)

در کنار شعار رسمی آزادی فلسطین، برخورد ویژه گزینشی عراق با مقاومت فلسطین نیز مطرح است. در یک گزارش از نیروی زمینی ارتش ایران با ارزیابی «صحت دارد»، درباره وضعیت تبلیغات سیاسی فرماندهان گارد مرزی عراق چنین آمده است: «اخیراً مقامات

* ضمیمه دارد؛ مروری در سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت.

** متأسفانه خبرگزاری پارس ترجمه روان و سلیسی از گفتار رادیو عربی بغداد ارائه نداده است.

فرماندهی نیروهای گارد مرزی کشور عراق به کلیه یگان‌های تابعه ابلاغ نموده است که نسبت به جمع‌آوری کتاب‌های مقاومت فلسطین و رژیم اردن در یگان‌ها سریعاً اقدام و پس از جمع‌آوری به دایره توجیه سیاسی تحویل گردد.^(۲)

در همین حال، به دنبال نزدیکی روزافزون دیپلماسی دو کشور عراق و امارات متحده عربی؛ از جمله در مورد تکرار ادعاهای مالکیت بر سه جزیره ایرانی در خلیج فارس در اواخر هفته گذشته، امروز «شیخ سرور بن محمد، رئیس دربار امارات متحده عربی عازم بغداد شد. وی به‌هنگام عزیمت گفت که پیامی شفاهی از سوی شیخ زاید بن سلطان آل‌نحیان [نهیان] رئیس امارات متحده عربی برای صدام حسین دارد که درباره روابط دوجانبه کشورها و اوضاع جاری کشورهای عربی می‌باشد.»^(۳)

۳۳۹

به دنبال تشدید تحرکات و نقل و انتقالات نیرو و تجهیزات ارتش عراق در روزهای اخیر و نیز حملات مشترک دیروز عراق و عناصر ضدانقلاب داخلی وابسته، در منطقه عمومی قصرشیرین، امروز نیز ارتش عراق در این منطقه، در اقدام مشترک دیگری با مهاجمان مسلح غیرقانونی، به نیروهای مرزی ایران حمله کرد. گزارش مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور در این مورد حاکی است: «از ساعت ۶ بامداد، درگیری شدیدی بین مهاجمین [ضدانقلاب] و نیروهای عراقی از یک طرف و ارتش و سپاه پاسداران در تنگه تورشابه [ترشابه] در شمال قصرشیرین در مرز عراق زیر تنگه‌هوان رخ داد که یکی از فدائیان امام شهید و یک نفر زخمی شدند.»^(۴)

همچنین بنا به گزارش شهربانی قصرشیرین، در ساعت ۸ صبح امروز، عده‌ای با سلاح‌های سنگین به پاسگاه‌های تنگ‌تورس، منطقه تپهرش و پل‌ذهاب حمله کردند که نیروهای مستقر در محل به مقابله با آنان پرداختند. در این درگیری یک پاسدار شهید و یک پاسدار زخمی شد.^(۵) در ساعت ۷ بعدازظهر، درگیری به تنگ‌هوان و تپهرش کشیده شد.^{(۶)*}

فرماندار قصرشیرین در یک گفت‌وگوی خبری اظهار کرده است: «حکومت بعث عراق در ادامه فعالیت تبلیغاتی خود علیه جمهوری اسلامی ایران، گروگان‌های ایرانی را به شدیدترین وجه شکنجه می‌دهد تا در برنامه رادیو تلویزیونی بغداد شرکت کنند و علیه ایران سخنرانی کنند...»^(۷)

امروز همچنین در ساعت ۲ بعدازظهر، دو فروند هواپیمای میگ عراقی به روی قصرشیرین پرواز^(۸) و اقدام به عملیات شناسایی از قصرشیرین تا سومار کردند.^(۹) شامگاه امروز نیز در همین منطقه دو بار هواپیماهای میگ عراقی در آسمان ایران دیده شدند.^(۱۰)

* در ادامه این درگیری که تا ساعت ۴ صبح روز بعد ادامه یافت، یکی از افراد سپاه پاسداران به اسارت ارتش عراق درآمد، ۲ نفر مجروح شدند و یک نفر هم به شهادت رسید.

از سوی دیگر، گزارش ژاندارمری حاکی است که «در ساعت ۱۱ امروز، حدود ۲۰۰ نفر از نیروهای عراقی مشغول کندن سنگر در فاصله پاسگاه نی‌کنه و مانگاهول عراق بوده و احتمال حمله به پاسگاه‌های خسروآباد و حیدرآباد از گروهان خان‌لیلی وجود دارد.»^(۱۱) در این حال، گزارش صبح امروز خبرگزاری پارس از کرمانشاه نیز حاکی از وارد کردن نیروهای رزمی و تانک‌ها و نفربرهای جدید به مناطق مرزی کشور است.^(۱۲) همچنین، برابر اعلام بی‌سیم امروز تیپ ۳ ابوزر، «نیروی هوایی عراق قصد حمله هوایی به منطقه قصر شیرین را دارد.» در پایان این گزارش درخواست پشتیبانی هوایی شده است.^(۱۳) به دنبال این اعلام و نیز در پی انتشار اطلاعاتی‌های ستاد عملیات مشترک غرب کشور مبنی بر احتمال حمله هوایی عراق، در سه استان کرمانشاهان، کردستان و ایلام حالت فوق‌العاده اعلام شد و برق این مناطق را قطع کردند.^(۱۴)

۳۴۰

هم‌زمان با تحرکات و درگیری‌های مرزی در غرب کشور، تحرکات امروز عراق در منطقه مرزی خوزستان نیز محسوس بود. در برخی گزارش‌های ارسالی از این تحرکات، نگرانی‌هایی به چشم می‌خورد که حاکی از آمادگی نداشتن نیروهای مسلح خودی برای مقابله با حوادث احتمالی آتی است. گزارش اداره مرزبانی کشور به نقل از مرزبان خرمشهر، گویاست: «در ساعت ۲۰ امروز، در نوار مرز حوزه پاسگاه خرمان از روبه‌روی قریه سعیدان، از خاک عراق به‌سوی مأمورین و برادران پاسدار که در حال گشت‌زنی بوده‌اند تیراندازی و به آتش آنان توسط مأمورین پاسگاه خرمان پاسخ داده می‌شود. این درگیری خسارات جانی و مالی نداشته است. دستور داده شد به عمل عناصر عراقی شدیداً اعتراض گردد.»^(۱۵)

در ساعت ۲۳:۰۵ دقیقه امروز نیز در مقابل پاسگاه شلمچه، ارتش عراق مبادرت به شلیک گلوله‌های منور کرد که این تیراندازی‌ها تا ساعت ۸ صبح روز بعد (ساعت مخابره گزارش)، همچنان ادامه داشته و نیروهای خودی نیز به تیراندازی‌ها جواب داده‌اند.^(۱۶)

از سوی دیگر، گزارش‌های خودی بیانگر وخامت وضعیت در منطقه مرزی خرمشهر است. از جمله، امروز نیروی زمینی ارتش به لشکر ۹۲ زرهی اهواز دستور داد با مراقبت کامل، هرگونه نقل‌وانتقال نیروهای عراقی را در منطقه خرمشهر تحت نظر قرار دهد و وضعیت این منطقه را هر یک ساعت یک بار، مثبت یا منفی به نیروی زمینی گزارش کند.^(۱۷)

گزارش دیگری از ناحیه ژاندارمری خوزستان به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، وخامت کلی اوضاع دفاعی خودی را مطرح می‌سازد: «باتوجه به عملیاتی که دولت بعث عراق در نوار مرز غرب انجام داده و طبق اطلاعات موثق، دولت عراق در نظر دارد تمام نقاطی را که از سال‌ها

* ضمیمه دارد؛ گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور.

پیش ادعای مالکیت روی آنها دارد و در توافق رژیم گذشته در الجزیره، جزء خاک عراق تلقی شده، با یک حمله هماهنگ و استفاده از نیروهای زرهی و پشتیبانی جنگنده‌های میگ به تصرف درآورد؛ لذا نظر آن فرماندهی را به موارد زیر جلب می‌نماییم: ۱. پاسگاه‌های ژاندارمری در شرایط فعلی دارای آن‌چنان نیرویی نیست که بتواند در برابر حملات زرهی حتی یک ساعت مقاومت کند. ۲. برابر دستورالعمل‌های رسیده، منطقه خوزستان جنگی و ناحیه [ژاندارمری خوزستان] زیر امر لشکر قرار دارد. ۳. تاجایی که اطلاع رسیده، نقاط مورد خطر: الف) پاسگاه طلائیة قدیم و زمین‌های اطراف آن؛ ب) چاه نفت بیات و زمین‌های اطراف آن؛ پ) چاه نفت شماره ۶۰ و زمین‌های اطراف آن؛ ت) پاسگاه کوشک و زمین‌های اطراف آن، در معرض خطر جدی قرار دارد. بنابراین تا حمله آغاز نشده، استدعا دارد هر اقدامی که لازم است معمول فرمایند و به هر شکلی که صلاح می‌دانید نیروهای ژاندارمری جابه‌جا و مورد استفاده قرار گیرند.^(۱۸)

گزارش اطلاعات سپاه اهواز نیز حاکی از آماده‌باش کامل یگان‌های زرهی عراق در استان بصره است، به‌طوری‌که مرخصی نیروهای عراقی لغو شده و یگان‌ها در تمرینات آمادگی شرکت می‌کنند.^(۱۹) همچنین، باتوجه به تحرکات و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات از سوی عراق در مناطق البدرة و زرباطیه، گردان گارد ساحلی ژاندارمری خسروآباد آبادان، اقدامات حفاظتی و مراقبتی خود را شدت بخشید.^(۲۰) از سوی دیگر، در ساعت ۲۰:۴۵ دقیقه امروز، ۱۰ فروند هواپیمای جنگنده عراقی از طرف تپه ۳۴۳ به طرف دزفول با شعاع پرواز بالا خاک ایران را مورد تجاوز قرار دادند.^(۲۱)

۳۴۱

هم‌زمان با شدت یافتن تحرکات ایذایی و نقل و انتقال نیرو و تجهیزات ارتش عراق در مرزهای خوزستان، عوامل داخلی وابسته به این رژیم نیز بر شدت فعالیت‌های خود در قالب عملیات بمب‌گذاری، خرابکاری، جاسوسی و عبور غیرقانونی از مرزهای این منطقه افزوده‌اند.

در این خصوص، گزارش خبرگزاری پارس حاکی است: انفجاری که در ساعت ۲۴ روز گذشته در لوله‌های گاز ایستگاه ۷ آبادان - ماهشهر بر اثر بمب‌گذاری روی داد و موجب آتش‌سوزی مهیبی به طول صد متر در خطوط لوله‌های گازرسانی شد، ساعت ۱:۵۵ دقیقه بامداد امروز، کاملاً مهار گردید.^(۲۲)

همچنین، دو بمب که در نزدیکی فلکه شهدای اهواز در کنار دفتر روزنامه جمهوری اسلامی کار گذاشته شده بود، با هشیاری مأموران شهربانی کشف و خنثی شد.^(۲۳) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان نیز بمب نیرومندی به وزن چهار کیلوگرم را در نزدیکی روستای فنیخی از توابع بستان، کشف و خنثی کرد.^(۲۴) در شهرستان دزفول نیز بامداد امروز، بر اثر انفجار بمب در یک خانه مسکونی که در اتومبیل صاحب‌خانه کار گذاشته شده بود، شخص مذکور کشته و یک پسر بچه مجروح شد.^(۲۵)

در این حال، گزارش واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه خرمشهر درباره عبور افراد وابسته به عراق از نوار مرزی طویحات حاکی است: «اخیراً گزارش‌های متعددی رسیده که عده‌ای در اوایل شب (ساعت ۹/۵ تا ۱۱) و در سپیده دم (ساعت ۴ تا ۵/۵) در روزهای متناوب به وسیله تیوپ‌های اتومبیل و یا قایق‌های کوچک [از مرز آبی اروند] عبور کرده و مواد منفجره وارد می‌نمایند.»^(۲۶)

از سوی دیگر، در ادامه مبارزه با عوامل داخلی و نیز پیشگیری از نفوذهای مکرر جاسوسان عراقی، گزارش دایره تحقیقات سپاه دشت آزادگان حاکی از نفوذ افراد بومی همکار با سپاه این شهر در ۱ شهریور ۱۳۵۹ به آن سوی مرز و کسب اطلاعات از اقوام و وابستگان جاسوسان عراقی درباره تحرکات عوامل داخلی وابسته به عراق می‌باشد.^(۲۷) همچنین، در مبارزه با جاسوسان وابسته به عراق، یک عراقی به نام شیخ حسن شیخ عبدالله که در لباس روحانیت به منظور جاسوسی و ترور به ایران فرستاده شده بود، توسط پاسداران دستگیر و به دادگاه انقلاب اسلامی خوزستان (مرکز اهواز) تحویل شد.^(۲۸)

۳۴۲

تحرکات و درگیری‌های خونین گروه‌های مسلح معارض با نظام در غرب کشور و نیز مقابله نیروهای خودی با این گروه‌ها همچنان ادامه دارد.

در ادامه عملیات پاک‌سازی منطقه شمال غربی کامیاران - که از روز پنجشنبه گذشته آغاز شده است - امروز یک ستون ارتشی که به همراه سپاه پاسداران برای پاک‌سازی به این منطقه رفته بودند، در ساعت ۷ صبح، با مهاجمان ضدانقلاب درگیر شدند. این درگیری تا ساعت ۱۶:۵۰ دقیقه (ساعت مخابره خبر)، همچنان ادامه داشته است و تا این ساعت، ۳ پاسدار شهید و ۱۰ تن مجروح شده‌اند.^(۲۹) گزارش‌های تکمیلی درباره این حادثه حاکی است ۴ نفر از نیروهای ارتشی شهید و چند نفر مجروح شده‌اند و یک عراده توپ و یک دستگاه نفربر خودی نیز منهدم شده است. از مهاجمان ضدانقلاب نیز ۳ نفر دستگیر شدند، اما از میزان دقیق تلفات آنها اطلاعی در دست نیست.^(۳۰)

اما در آخرین گزارش که روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور در مورد این عملیات در منطقه کامیاران صادر کرده، آمده است: «به دنبال پاک‌سازی روزهای قبل در شمال غربی کامیاران، امروز در حوالی دهکده‌های ماویان، قره گل، تیانه، کوبگار، تخته سنگی و چشمه سفید، درگیری شدیدی بین مهاجمین مسلح [ضدانقلاب] که جهت منهدم ساختن واحد اعزامی کمین کرده بودند، رخ داد که طی آن ۱۳۳ تن از مهاجمین [ضدانقلاب] به هلاکت رسیدند و ۴۰ نفر از آنها با سلاح‌های سبک و سنگین خود تسلیم شدند. ...»^(۳۱) در این باره اطلاعیه‌ای نیز در ساعت ۱۱:۵۵ دقیقه امروز، از سوی ستاد عملیات غرب کشور خطاب به اهالی شمال غرب کامیاران و دهات و روستاهای اطراف این منطقه منتشر و چندین بار از رادیو صدای کرمانشاه قرائت شد؛ در این

اطلاعیه از مردم خواسته شده است «باتوجه به اینکه منطقه به شدت تحت محاصره نیروهای ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران درآمده و برای از میان بردن ضدانقلاب در صورت لزوم از زمین و هوا به مناطق یادشده حمله خواهد شد، مناطق مورد بحث را تخلیه کنند.»^(۳۲) که در نتیجه، بسیاری از اهالی روستاهای مذکور با نشان دادن پرچم سفید، همبستگی خود را اعلام داشتند و تعدادی از مهاجمان را تحویل نیروهای انقلاب دادند.^(۳۳)

در این حال، همراه با این گونه درگیری های شدید در مناطق کردنشین، تحرکات گروه های سیاسی مسلح غیرقانونی با همکاری و هدایت مستقیم رژیم عراق امروز نیز ادامه داشت. در این زمینه، یک گزارش از منابع اطلاعاتی ارتش جمهوری اسلامی حاکی است که امروز «رئیس استخبارات شمال عراق و فرمانده اطلاعاتی خانقین به نام سرهنگ صالح به اتفاق نماینده حزب دمکرات کردستان ایران از پایگاه های عراقی چهارکلا، قوره تو، پرویزخان، چیارفا و بردعلی بازدید نموده اند. قصد این عده از سرکشی به پایگاه های مذکور، مذاکره با مسئولین گروه های مسلح ایرانی وابسته به عراق به منظور اعزام آنان به مناطق کردنشین آذربایجان غربی مانند سردشت و کردستان بوده است و دستور داده اند هرچه زودتر با افراد تحت فرمان خود به این نقاط بروند.» این گزارش می افزاید: «سرپرستان و نیز افراد مسلح تحت فرمانشان عنوان داشته اند به علت ناآشنایی با این مناطق، قادر به مقابله مفید با نیروهای ایرانی نخواهند بود و درخواست نموده اند کماکان در مناطق مربوط به خود مانند پاوه و نوسود اقدامات خود را علیه نیروهای نظامی ایران دنبال نمایند، لکن مقامات مسئول عراقی زیر بار نرفته و تأکید نموده اند حتماً بایستی به محل های یادشده بروند.»^(۳۴)

یک گزارش دیگر درباره همدستی و حمایت عراق از این گروه ها حاکی است: «اخیراً دولت عراق مقادیر زیادی مهمات و تجهیزات برای گروه های ضدانقلاب از منطقه پنجوین به بانه ارسال داشته که برای تقسیم آن بین گروه های غیرمسئول نزاع در گرفته و اکنون مهمات در منطقه بانه می باشد.»^(۳۵) خبر دیگر اینکه: «تعداد زیادی در حدود ۴۰۰ نفر از ضدانقلابیون در جاده مابین مریوان به بانه (در محلی به نام قیچیان یا قیجان از دو آب به طرف بانه)، سنگر گرفته و قصد حمله به سپاه را دارند.»^(۳۶) گزارش دیگری از همین نوع حاکی است: «تعداد ۲۰۰ نفر از عناصر مهاجم از مهاباد به سنجندج وارد و در اطراف سیلو مستقر گردیده اند.»^(۳۷)

* در ذیل همین گزارش در بخش ملاحظات، آمده است: «اکثریت قریب به اتفاق افراد مسلح وابسته به سردار جاف و پالیزبان و نیز گروه های مسلح دیگر را ایرانیان متواری به مناطق مرزی کرمانشاه تشکیل می دهند. این افراد به لحاظ مسائلی از قبیل خویشاوندی نزدیک با پیشمرگان کرد وابسته به دولت ایران و ساکنین روستاهای مرزی، در درگیری ها جدیت نداشته و از شدت عمل های لازم احتراز می نمایند. این چنین روشی از دید مقامات عراقی مخفی نمانده و بدین ترتیب که متواریان قلخانی و مناطق مرزی کرمانشاه را به مناطق مرزی آذربایجان غربی و کردستان اعزام و جای آنان [را] با افراد مسلح آن مناطق پر می نمایند.»

درحالی که دو روز بیشتر به آخرین مهلت ارتش* برای ورود به شهر مهاباد باقی نمانده است، امروز یک عملیات ویژه علیه برخی رهبران نظامی حزب دمکرات کردستان به وقوع پیوست. در اطلاعیه‌ای که سپاه پاسداران ارومیه در توضیح این عملیات انتشار داده، آمده است: ساعت ۲۰ بعدازظهر امروز، در عملیات ویژه‌ای توسط گروه شهید "چغند" از واحد ضربت سپاه ارومیه، در شهرستان مهاباد، سرگرد عباسی مسئول عملیات نظامی حزب دمکرات کردستان و عامل خلع سلاح پادگان مهاباد در اسفندماه ۱۳۵۷ و طراح عملیاتی که چهل روز پیش موجب شهادت ۱۵ نفر از نیروهای سپاه پاسداران در روستای "بند" ارومیه گردید، به همراه ۲ سروان فراری، چلبی و محمود صالحی کشته و تعدادی از پیشمرگان حزب دمکرات زخمی شدند. احتمالاً سرهنگ فراری قادری از سران حزب دمکرات کردستان نیز جزء زخمی‌ها باشد. در این عملیات یکی از رزمندگان پاسدار شهید و دیگری سالم به پایگاه خود بازگشت. جنازه پاسدار شهید در دست حزب دمکرات می‌باشد.^(۳۸)

از سوی دیگر، باتوجه به اینکه نیروهای سپاه و ارتش خود را برای یک حمله گسترده به مهاباد و شهرها و روستاهای اطراف آن آماده می‌سازند، سپاه ارومیه در فکر تمهیدات خاصی برای حضور نیروهای خود در شهر مهاباد است. در گزارش سپاه ارومیه آمده است: «درپی شروع عملیات در مهاباد، قرار شده افراد سپاه با لباس ارتشی وارد و بعد از مدتی به لباس سپاه درآیند؛ چون هیئتی از مهاباد در ملاقات [دیروز خود] با استاندار [آذربایجان غربی در] ارومیه اصرار داشتند که سپاه وارد شهر نشود و تنها ارتش، شهربانی و ژاندارمری عمل نمایند. با استاندار و فرمانده لشکر [توافق] و قرار شد [نیروهای] سپاه [پاسداران] لباس ارتشی بپوشد.»^(۳۹)

همچنین، ژاندارمری ارومیه خبر از یک درگیری میان اکیپ گشتی پاسگاه "آغ‌بلاغ" در قریه "سنگر" از توابع اشنویه، با مهاجمان مسلح معارض با نظام می‌دهد. در این درگیری که از ساعت ۱۵:۴۰ دقیقه امروز به مدت دو ساعت ادامه داشت، به نیروهای خودی تلفاتی وارد نشد و ۵ نفر از مهاجمان ضداقلاب مجروح شدند.^(۴۰)

همچنین به گزارش خبرگزاری پارس، ساعت ۲۲:۱۵ دقیقه امروز، تعدادی سارق مسلح در گردنه "قوشچی" در مسیر راه سلماس - ارومیه، راه را بر چند اتومبیل بسته و قصد غارت اموال مسافران را داشتند، اما با اقدام و دخالت به موقع نیروهای ژاندارمری موفق به این کار نشده و گریختند.^(۴۱)

* مهلت خلع سلاح عمومی از سوی لشکر ۶۴ ارومیه که تا ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بود، بنا به درخواست ۱۴ تن از نمایندگان اعزامی مهاباد به ارومیه و موافقت استاندار آذربایجان غربی، حسین طاهری، تا روز ۳ شهریور ۱۳۵۹ تمدید شد. رک: روزشمارهای ۱۳۵۹/۵/۳۰ و ۱۳۵۹/۵/۳۱.

در عملیات پاک‌سازی هفت روستای تابع شهرستان سلماس نیز که از ۲۴ مرداد گذشته با تلاش سپاه پاسداران آغاز و امروز پایان یافت، ۱۴۵ قبضه سلاح از انواع مختلف کشف و ضبط شد.^(۴۲) همچنین باتوجه به اینکه در ماکو آخرین مهلت خلع سلاح ۳۱ مرداد ۱۳۵۹ بوده است، اهالی در حدود ۷۰ قبضه اسلحه به سپاه این شهر تحویل دادند.^(۴۳)

در این حال، تحرکات گروه‌های مسلح معاند با نظام در مناطق کردنشین آذربایجان غربی همچنان ادامه دارد. بخشی از این تحرکات را می‌توان در ارتباط با وضعیت خاص و بحرانی مهاباد و شهرهای اطراف آن تحلیل کرد. در این زمینه، گزارش ستاد مشترک ارتش حاکی است: امروز «دمکرات‌ها و کومه‌له پرسنل خود را از شهرهای پیرانشهر، مهاباد و بوکان جمع‌آوری کردند» و فقط عناصر انتظامات در داخل شهر گذاشته‌اند و احتمال می‌رود به منطقه دولتو و کوشه یا به نقطه نامعلومی رفته باشند.^(۴۴) گزارش دیگری نیز از منابع اطلاعاتی خودی حاکی است: «حزب دمکرات کردستان اخیراً عده زیادی از افراد خود را در دره قاسملو جمع نموده و قصد دارند این منطقه را مرکز عملیات خود قرار داده و به واحدهای مستقر در اشنویه و نقده و احیاناً پاسگاه‌های ژاندارمری ضربه وارد سازند.»^(۴۵)

بخش دیگری از تحرکات گروه‌های مسلح ضدانقلاب نیز در قالب بمب‌گذاری و کاشت مین در نقاط حساس یا آتش‌زدن خرمن‌ها به وقوع می‌پیوندد. سپاه ارومیه در گزارشی به نقل از منابع اطلاعاتی خود، ضمن توجه دادن به لزوم هوشیاری و مراقبت بیشتر، اعلام کرد: «ضدانقلاب قصد دارد ماشین‌های محتوی مواد منفجره را در نقاط حساس کشور منفجر کند.»^(۴۶) امروز همچنین در حوالی اشنویه بر اثر انفجار مین، یک خودرو ارتشی آسیب دید و سرنشینان آن زخمی شدند.^(۴۷) از زنجان نیز خبر می‌رسد که گروهی ناشناس دو خرمن متعلق به روستای قفس‌آباد از توابع شهرستان ابهر را به آتش کشیدند. در این خصوص دو نفر نیز دستگیر شدند.^(۴۸)

۳۴۴

امروز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اصفهان اطلاعیه‌ای درباره کشف یک شبکه جاسوسی در دایره اسقفی ایران در اصفهان و دستگیری اکثر عوامل و عناصر این شبکه انتشار داد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«یکی از این سازمان‌ها تحت عنوان اسقفی اعظم معروف است که مجموعه‌ای از جاسوسان بین‌المللی و ورزیده در آن شکل یافته‌اند و مرکزیت آن به نام کلیسای اسقفی در اورشلیم و خاورمیانه مشهور است و دواير مختلف آن در کشورهای منطقه گسترش دارد. ... دایره اسقفی ایران واقع در اصفهان به سرپرستی اسقف "حسن دهقانی" که سمت اسقفی اعظم اورشلیم و خاورمیانه را نیز عهده‌دار است، با بهره‌گیری از جاسوسان بسیار کارکشته و پرسابقه همچون کشیش "ایرج متحده" (یهودی که سر از کشیشی کلیسای اسقفی درآورده) و اکنون در بازداشت به سر می‌برد و به مدت ۳۰ سال است که پس از طی دوره‌های ویژه در انگلستان و اسرائیل به خدمت دایره اسقفی

درآمده و در شهرهای تهران، اصفهان، شیراز فعالیت داشته و یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های جاسوسی وابسته به ایتلیجنت سرویس محسوب می‌شود. ...» در بخش دیگری از این اطلاعیه آمده است: «دایره اسقفی دارای شعباتی در مراکز استان‌های شیراز، کرمان، یزد، تهران و خوزستان بوده که هرکدام از این شعب خود مؤسسات مختلفی در اختیار و زیر نفوذ داشته‌اند. در یکی از صدها سندی که از دایره اسقفی به دست آمده و در رابطه با کودتای اخیر در ایران می‌باشد ذکر شده است که مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار امریکایی از یک منبع "سیا" برای دایره اسقفی رسیده که بایستی این مبلغ بین بعضی از پرسنل ارتش ایران، رهبران بهائی و ضدانقلابیون توزیع شود و همچنین از تحویل ۳۰۰ کیلوگرم تی. ان. تی و مقداری فیوز انفجاری به عناصر و گروه‌های مخالف در ایران صحبت شده است. و این سند بیانگر این امر است که طراحی بمباران بیت امام و سایر نقاط استراتژیکی در تهران و قم به صورت هماهنگ بین دو سرویس جاسوسی فوق‌الذکر مورد مطالعه قرار گرفته است. و در همان سند از قول طراحان "سیا" اظهار شده که ما نقشه‌های مختلفی داریم: اولین نقشه، تشکیل دادن یک گروه کوچک است و تأسیس گروه‌های مقاومت در ایران به عنوان یک ضرورت؛ و گفته‌اند که ما نمی‌توانیم ساکت بنشینیم و مجاز نیستیم، رژیم فعلی و رهبران مذهبی ما را از ایران بیرون می‌رانند و اگر ما ساکت بنشینیم همه دوستانمان را در ایران از دست خواهیم داد. و اضافه شده که رهبران مذهبی چیزی نیستند، ولی یک گروه قاتل و تروریست هستند که باید بی‌درنگ آنها را بکشیم.» در پایان گزارش سپاه آمده است که در حال حاضر اکثر اعضای خارجی و داخلی این شبکه مرموز دستگیر شده‌اند و در بازداشت به سر می‌برند.^(۴۹)

۳۴۵

در حالی که کمتر از دو ماه و نیم به انتخابات ریاست جمهوری در امریکا باقی مانده است و مطبوعات داخلی و خارجی، به ویژه رسانه‌های وابسته به شرق همچنان درباره توطئه‌های امریکا در ایران، به تفسیر و تحلیل می‌پردازند، امروز روزنامه انقلاب اسلامی در سرمقاله خود به قلم اسماعیل رضایی از یک سو با اشاره به تأثیر تعیین کننده ماجرای گروگان‌ها بر سرنوشت انتخابات در امریکا و از سوی دیگر، با محتمل دانستن توطئه‌ای که جک اندرسون آن را در هفته پیش مطرح کرد، چنین نوشت: «... قرائن و شواهدی که نشانه احتمال طراحی چنین توطئه‌هایی می‌تواند باشد عبارت است از: ۱. اعزام ۱۸۰۰ تفنگ‌دار دریایی امریکا به پایگاهی در دریای عمان که انتقال آنها به آب‌های خلیج فارس به سرعت امکان‌پذیر است. ۲. تا انتخابات ریاست جمهوری امریکا کمتر از دو ماه و نیم باقی مانده است و از آنجا که مسئله گروگان‌ها اثری تعیین کننده در انتخابات رئیس جمهور دارد، کارتر باید قبل از اتمام این مدت دست به عمل شود. برای کارتر این مسئله که طرح کاملاً اجرا شود و یا آنکه شکست بخورد اثر چندانی ندارد؛ مهم آن است که وی طرحی را اجرا کند که از طریق تبلیغات بتواند فعال‌بودن خود و اینکه مسئله گروگان‌ها برایش اهمیت دارد را به رأی‌دهندگان امریکایی تفهیم کند. ۳. با کنار رفتن "کندی" به نفع کارتر، شانس وی در انتخابات افزایش بیشتری یافته است و با توجه به اینکه احتمال بردن انتخابات را دارد، برای

افزایش این شانس احتمال انجام هر توطئه‌ای نمی‌تواند بعید باشد. ۴. اگرچه سخنگوی کاخ سفید اظهارات جک اندرسون را تکذیب کرده، اما [با] سابقه‌ای که از وی درمورد [افشای] واترگیت [و سقوط نیکسون] وجود دارد، باید به اظهارات وی دقت بیشتری شود. ...»

در بخش دیگری از سرمقاله روزنامه *تغلاب/سلامی* آمده است: «نامزد دیگر ریاست‌جمهوری رونالد ریگان از حزب جمهوری‌خواه به مراتب از کارتر افراطی‌تر و فاشیست‌تر می‌باشد. وی اعلام کرده است که برای حل مسئله گروگان‌ها باید دست از راه‌های مسالمت‌آمیز برداشت و با یک اقدام نظامی ۲۴ ساعته جان گروگان‌ها را نجات داد!!... جالب‌توجه است که معاون ریگان، جورج بوش، یکی از رؤسای سابق "سیا" می‌باشد. بوش یکی از خطرناک‌ترین مهره‌های "سیا" است که در آغاز ریاست‌جمهوری کارتر قرار بر محاکمه وی بود و حال آنکه اوضاع آن‌چنان به نفع نیروهای افراطی مساعد شده که فردی مثل بوش ازطرف نامزد حزب جمهوری‌خواه به‌عنوان معاون انتخاب شده است. ...»^(۵۰)

۳۴۶

تحركات و نقل‌وانتقال‌های ناوگان‌های امریکایی در خلیج فارس و دریای عمان از یک‌سو و وضعیت بی‌ثبات کشور از سوی دیگر، به‌ویژه در مناطق مرزی غرب و شرق کشور و تشدید تحركات و فعالیت‌های ضدنظام در این مناطق، نگرانی‌هایی در مسئولان نظامی و انتظامی کشور برانگیخته است که در قالب گزارش‌های مختلف بروز می‌کند. ازجمله دراین‌مورد امروز ستاد مشترک ارتش در گزارشی وضعیت تحركات مناطق مرزی، به‌ویژه شرق کشور را چنین بیان می‌کند:

«۱. چندین لشکر ارتش سرخ در هرات متمرکز شده‌اند تا درصورت تجاوز امریکا، به ایران وارد شوند. ۲. یک لشکر ۱۰۰۰ نفری صهیونیست‌ها [نیروهای متجاوز بعث عراق] در نوار مرزی ایران و عراق متمرکز و قصد حمله به ایران را دارند. ۳. افراد نواحی هشتاران افغانستان ازطریق رود هیرمند به مرز ایران وارد و احتمال نفوذ افراد خرابکار حزب پرچم و خلق افغانستان از این راه وجود دارد. ۴. در بین مردم این نگرانی به وجود آمده که تقریباً امریکا قصد حمله به ایران را دارد.»^(۵۱) همچنین گزارش دیگری از منابع اطلاعاتی خودی از منطقه شرق کشور حاکی است: «عده کثیری از چریک‌های آموزش‌دیده بلوچ ایرانی، افغانی و پاکستانی در منطقه وارد پایگاه چریکی اتحادیه بلوچستان واقع در نظرآباد گردیده‌اند. گفته می‌شود هدف آنها حمله به پاسگاه‌ها و سپاه پاسداران و ترور روحانیون و طرف‌داران آنان و انجام خرابکاری می‌باشد.»^(۵۲)

۳۴۷

شامگاه امروز، کمیسیون بررسی علت شکست نظامی امریکا در حمله به طیس و نجات جان گروگان‌های امریکایی، نتیجه بررسی‌های خود را اعلام کرد. در گزارش کمیسیون تحقیقاتی ایالات متحده امریکا آمده است: «به‌احتمال قوی علت شکست عملیات نظامی امریکا برای

نجات گروگان‌ها در ایران، تلاش اغراق‌آمیز و سری نگه‌داشتن برنامه عملیات بود.» رئیس این کمیسیون تحقیقاتی در نشستی مطبوعاتی گفت: «علل دیگر شکست این عملیات، شتاب زیاد در تهیه کردن برنامه آن بود، و به علت تلاش فوق‌العاده و سری نگه‌داشتن این برنامه، با کارشناسان مربوط پیرامون جزئیات آن مشورت لازم به عمل نیامده بود و تمرینات کافی برای تعلیم دادن سربازان شرکت‌کننده در عملیات صورت نگرفته بود.» وی افزود: «در صورتی که این اشکالات وجود نداشت، عملیات طرح‌ریزی شده می‌توانست با موفقیت انجام گیرد.»^(۵۳)

۳۴۸

وضعیت درآمد ارزی ایران از محل صادرات نفت، باتوجه به مشکلات تحریم اقتصادی غرب علیه ایران، در مصاحبه امروز علی‌اکبر معین‌فر، وزیر نفت کشور، اعلام شد. وی در گفت‌وگو با خبرگزاری پارس گفت: «درآمد جمهوری اسلامی ایران در مردادماه سال جاری بابت فروش نفت به خارج از کشور معادل ۸۰۸ میلیون و یکصد هزار دلار یعنی برابر ۵ میلیارد و ۶۸۵ میلیون ریال بوده است و به‌طور متوسط در مردادماه سال جاری، ما روزانه معادل ۲۶ میلیون دلار درآمد نفتی بابت فروش نفت به خارج از کشور داشته‌ایم که این فروش کلاً با ارز آزاد بوده است و صورت معامله تهاتری ندارد. به این ترتیب و با جمع مبالغی که در چهارماهه اول سال عاید ایران گردیده است مجموع درآمد نفتی ایران در پنج‌ماهه اول سال ۱۳۵۹ معادل ۶ میلیارد و ۱۳ میلیون و ۵۳۰ هزار دلار می‌گردد.»

وزیر نفت سپس افزود: «میزان تولید ما در حال حاضر ۱,۷۰۰,۰۰۰ بشکه در روز است که از این میزان رقمی بیش از یک میلیون بشکه در پالایشگاه‌های داخلی تصفیه می‌شود و بقیه به صورت نفت خام به خارج صادر می‌گردد. به علاوه، قسمتی از فرآورده‌های پالایشگاه‌ها در حدود ۳۰۰ هزار بشکه در روز به صورت نفت کوره و سایر فرآورده‌ها به خارج صادر می‌شود و با این ترتیب، صادرات ما در حال حاضر اعم از نفت خام و فرآورده‌ها حدود یک میلیون بشکه در روز است.»

وی افزود: «با جو سیاسی و محاصره اقتصادی موجود، پیش‌بینی می‌شود که در ماه‌های دیگر سال نیز درآمد ما از جهت فروش نفت به خارج از کشور حدود ۳۰ میلیون دلار در روز باشد و به این ترتیب، در هفت ماه دیگر سال حدود ۷ میلیارد [دلار] درآمد نفتی خواهیم داشت و جمع درآمد نفتی سال ۱۳۵۹ ایران حدود ۱۳ میلیارد دلار خواهد شد که از مبلغ پیش‌بینی شده در بودجه کشور ۱۰ میلیارد کمتر است؛ لکن باتوجه به اینکه در اثر فشارهای اقتصادی و مشکلاتی که برای ورود کالا به ایران موجود است، واردات کالا نیز به ایران محدود شده است، مبلغ ۱۳ میلیارد ارز حاصله از صدور نفت، بیش از میزان ارزی است که اینک کشور برای ورود کالا به آن نیازمند است و سازمان برنامه و بودجه در تهیه بودجه اضطراری سال جاری همین مبلغ ۱۳ میلیارد دلار را ملاک قرار داده است.»^(۵۴)

ضمیمه گزارش ۳۳۸: مروری بر سابقه روابط ایران و عراق در بیان وزیر خارجه دولت موقت

روزنامه کیهان در شماره امروز خود متن سخنرانی ابراهیم یزدی وزیر امور خارجه دولت موقت را - که در شرایط کنونی سرپرست و نماینده امام در مؤسسه فرهنگی کیهان می باشد - درج کرد. یزدی این سخنان را در دانشگاه دفاع ملی ارتش تحت عنوان "دکترین امنیت ملی؛ دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران در منطقه" ایراد کرده بود. وی در این سخنرانی ضمن مروری بر سیاست عراق به توضیح برخی برخوردها و اقدامات دیپلماتیک مؤثر در مقابله با سیاست خارجی عراق پرداخته و گفته است:

«عراق در جهت دشمنی با ما درصدد آن بوده که تمامی منطقه را علیه ما بسیج کند و به همین دلیل دیپلماسی ما در این جهت باید حرکت کند که عراق را در منطقه منزوی کنیم. خوب، چگونه منزوی کنیم؟ آمدیم و وضع عراق را در منطقه در رابطه با دولت های دیگر عربی بررسی کردیم. عراق با کشورهای عربی منطقه روابط عمیق دوستانه ای ندارد. به عنوان نمونه، کویت یک کشوری است که ما می توانیم نقطه حرکتی از آنجا باشد. چرا؟ برای اینکه درست است که کویت رابطه دوستانه ای با عربستان سعودی و با عراق و با بقیه دولت های عربی دارد، اما کویت کشوری است که هم با عراق و هم با عربستان سعودی درگیری داشته و دارد؛ هر دوی این کشورها بر قسمتی از خاک کویت نظر دارند. در چند مورد حتی درگیری نظامی به وجود آمده است. کویت همیشه از عراق نگران بوده است. باتوجه به این ملاحظات و ملاحظات دیگری، ما به این نتیجه رسیدیم که کویت از آن کشورهایی است در منطقه که ما سریع تر از همه می توانیم با او کنار بیاییم. در ابتدای انقلاب و بعد از انقلاب، عراق شروع کرد بر علیه ما فحش دادن و تحریک کردن و خرابکاری در خوزستان و خوزستان را "عربستان" گفتن و اعراب خوزستان را "مواطنین" یا "هموطنان عرب" خود خواندن. آن اوایل اگر خاطرتان باشد، مطبوعات کویت هم، هم صدا با عراق همین حرف ها را می زدند. براساس تحلیلی که ما داشتیم به کویت نزدیک شدیم و برای کویت یک حساب جدیدی باز کردیم. سفیر جدیدی که مکتبی و وارد به کارش بود به کویت فرستادیم. وزیر امور خارجه کویت هم آمد به ایران. آنها به صراحت نگرانی های خود را بیان کردند. ما هم به صراحت مواضع خود را توضیح دادیم و روشن کردیم. آنها گفتند که اگر شما بخواهید شیعیان عراق را تحریک نکنید ما نگرانیم؛ برای اینکه ما هم شیعه داریم و می دانیم اگر امروز نوبت شیعیان عراق است فردا نوبت شیعیان ما هم می رسد. اگر شما بخواهید شیعیان عراق و کویت را تحریک نکنید در بحرین هم شیعیان هستند، در شیخ نشین ها هم هستند، پاکستانی ها هم می آیند می گویند ما هم شیعه ایم. قشر بزرگی از جامعه آنها شیعه است. در هند هم هست. در جاهای دیگر هم هست. دیدیم اگر بخواهیم روی این مطلب فشار بیاوریم که چون انقلاب ما اسلامی است و منبعث از تشیع، پس علناً می گوئیم که از شیعیان عراق پشتیبانی می کنیم [و] این بسط پیدا می کند به تمام منطقه؛ لذا گفتیم که چنین چیزی فعلاً مطرح نیست؛ اگر عراق دست از این تحریکاتش بردارد. الان ما کاری به عراق نداریم. ما نمی خواهیم آرامش تمام منطقه را برهم بزنیم. فقط باید عراق دست بردارد. [و] به جای متمرکز کردن نیروها و توجهات و امکاناتش در مرزهای ایران و علیه انقلاب اسلامی ایران، برود خود را علیه اسرائیل مجهز کند؛ مرز جنگ آنجاست نه در مرزهای عراق با ایران، مگر آنکه عراق عامل اسرائیل باشد و در خط امریکا و اسرائیل بخواهد عمل کند. به هر حال، ما مواضع خود را برای کویته ها روشن کردیم و به آنها اطمینان دادیم. آنها قول همه گونه همکاری را دادند. بلافاصله بعد از برگشت وزیر خارجه کویت، تمام مطالب تحریک کننده علیه ایران در مطبوعات و رادیوی کویت قطع شد. حتی دولت کویت برای جلوگیری از قاچاق از کویت به مرزهای ایران اقداماتی را آغاز کرد. دیپلماسی ما کویت را از عراق جدا کرد.»^(۵۵)

ضمیمه گزارش ۳۳۹: گزارش خبرگزاری پارس از کرمانشاه درباره اوضاع غرب کشور

«[افراد] ضدانقلاب [وابسته به] حکومت بعث عراق، عوامل مزدور داخلی به دنبال درگیری های دو هفته پیش در مناطق مرزی، دست به نقل و انتقالات وسیعی زده اند. براساس اظهارات گروهی از پیشمرگان "قیاده موقت" که به سرپرستی "ادریس بارزانی" در مناطقی بین مرز باویسی و عراق از مرزهای ایران پاسداری می کنند، این نقل و انتقالات وسیع است و اخیراً تعدادی سرباز با هویت مصری در این مناطق با پیشمرگان مذکور درگیر شده اند. و همین خود نشانه ای است از دخالت ارتش مصر در مناطق مرزی. از سوی دیگر در مقابل پاسگاه های هدایت، پرویز، دارخور، برادر عزیز [برار عزیز]، سه تپان و سلمان کشته، نیروهای زرهی شامل تانک ها و نفرهای جدید مشاهده شده اند که ظرف یک هفته اخیر، در رفت و آمد بودند. آخرین بار هنگام نقل و انتقالات نیروهای زرهی در مسیر راه آسفالت مرزی عراق از سوی نیروهای ارتش جمهوری اسلامی [به تلافی حملات توپخانه ای مکرر عراق به خصوص در چند روز

اخیر[۴] گلوله توپ به‌سوی نیروهای بعث عراق که در حرکت بودند شلیک شد، لیکن درگیری شدیدی اتفاق نیفتاد. همین گزارش حاکی است در بعضی پاسگاه‌ها در ۴۸ ساعت گذشته، تیراندازی‌های پراکنده‌ای صورت گرفته است. از طرف دیگر، بین ارتش بعث عراق در کردستان این کشور با پیشمرگان کرد که سال‌هاست برای خودمختاری کردستان عراق با دولت مرکزی می‌جنگند، درگیری‌های پراکنده روی داده است. در این گزارش گفته شده است عوامل مزدور از مناطق عشایرنشین غرب کشور برای استخدام مزدور دست به فعالیت‌های تازه‌ای زده‌اند. همچنین، باتوجه به کمبود برخی مواد غذایی و مصرفی، از طرف رژیم بعث عراق در مورد قاچاق برنج، انواع روغن نباتی، سیگار و پودر رختشویی به داخل خاک ایران اقدامات گسترده‌ای جریان دارد. ... یک اقدام دیگر عوامل مزدور خرید مازاد بر مصرف گندم از کشاورزان منطقه و خارج کردن آن از دسترس مردم انقلابی است. ...»

در این گزارش همچنین آمده است: «هفته‌ای که گذشت، مهاجمین مزدور که از گذرگاه‌های مرزی بین ایران و عراق در رفت‌وآمد هستند، چند بار دست به تجاوزاتی زدند. از جمله می‌توان به حملات آنها از ارتفاعات کرد به‌سوی پاسگاه ژاندارم‌ری و قرارگاه سپاه پاسداران، از دهکده نوریاب به‌سوی شهر پاوه، درگیری خانه‌شور قلقله و درگیری کامیاران و اخیراً درگیری "ده شیخ" اشاره کرد. ... شایعاتی نیز در منطقه پراکنده شده که عوامل ضدانقلاب در داخل و مزدوران بعث عراق و عوامل سردار جاف و پالیزیان برای پاییز امسال حملاتی انجام خواهند داد.»^(۵۶)

منابع و مآخذ روزشمار ۱۳۵۹/۶/۱

۱. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴۷، بخش عربی رادیو صوت‌الجماهیر، ساعت ۱۶:۳۰، ۱۳۵۹/۶/۱.
۲. سند شماره ۲۸۷۳۰۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد لشکر ۹۲ زرهی (رکن ۲) به استانداری خوزستان (معاونت سیاسی انتظامی)، ۱۳۵۹/۶/۱.
۳. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۱۴، به نقل از خبرگزاری یونایتدپرس از ابوظبی.
۴. سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بانه)، ۱۸۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ص ۲، ۱۳۵۹/۶/۱.
۵. سند شماره ۴۳۱۹۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۶/۳، - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۳، بولتن خبری فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۴، ص ۲، هر دو سند به نقل از شهرتانی قصرشیرین.
۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از قصرشیرین.
۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۱، خبرنگار کیهان از قصرشیرین در مصاحبه با فرماندار قصرشیرین.
۸. سند شماره ۴۳۲۴۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب کشور به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۶/۲.
۹. سند شماره ۴۳۲۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه پاسداران قصرشیرین به فرمانده سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۲.
۱۰. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قصرشیرین.
۱۱. سند شماره ۲۷۶۹۳۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه رکن ۳ - رکن ۲، ۱۳۵۹/۶/۱ و - سند شماره ۱۴۱۶۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی) به سپاه غرب، ۱۳۵۹/۶/۲.
۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
۱۳. سند شماره ۲۷۶۹۱۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از
- هنگ قصرشیرین به ناحیه کرمانشاه (رکن ۳)، ۱۳۵۹/۶/۱.
۱۴. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، خبرنگار کیهان از قصرشیرین به نقل از مسئول روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
۱۵. سند شماره ۳۴۶۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ژاندارم‌ری جمهوری اسلامی (اداره مرزبانی) به وزارت کشور، ۱۳۵۹/۶/۲، - سند شماره ۴۳۲۸۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از زاجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به دفتر ریاست جمهوری (دفتر امور انقلاب)، ۱۳۵۹/۶/۱.
۱۶. سند شماره ۳۸۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سپاه (مرکز فرماندهی به سپاه اهواز)، ۱۳۵۹/۶/۴، برابر اعلام لشکر ۹۲ زرهی.
۱۷. سید یعقوب حسینی و محمد جوادی‌پور، ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد سوم، تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (دفتر سیاسی)، ۱۳۷۳، فصل اول، ص ۴۶.
۱۸. سند شماره ۳۴۳۱۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ناحیه ژاندارم‌ری خوزستان (رکن سوم) به فرماندهی لشکر ۹۲ زرهی، ۱۳۵۹/۶/۱.
۱۹. سند شماره ۴۳۲۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه اهواز به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۱.
۲۰. سند شماره ۲۹۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از گردان گارد ساحلی ژاندارم‌ری خسروآباد به فرمانده گارد ساحلی (رکن سوم)، ۱۳۵۹/۶/۱.
۲۱. سند شماره ۹۴۲۶۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (بوکان)، ص ۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۳.
۲۲. روزنامه انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
۲۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴، خبرنگار جمهوری اسلامی از اهواز.
۲۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴.
۲۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۱۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۵، به نقل از

خبرگزاری پارس از اهواز.
 ۲۶. سند شماره ۴۳۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی استانداری خوزستان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۲۷. سند شماره ۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دایره تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان به واحد تحقیقات سپاه اهواز، ۱۳۵۹/۶/۲.
 ۲۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
 ۲۹. سند شماره ۴۳۲۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۰. سند شماره ۴۳۲۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۶/۳، و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۱۳۵۹/۶/۴، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش پاسگاه کامیاران.
 ۳۱. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
 ۳۲. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
 ۳۳. روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴؛ و - روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
 ۳۴. سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۳۲۶، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۱۳۵۹/۶/۲۹؛ و - سند شماره ۵۰۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۷ و همان (سردشت)، ص ۱۳۰.
 ۳۵. سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۴۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۱، برابر اعلام لشکر ۲۸.
 ۳۶. سند شماره ۴۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۶۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سندج - بانه - مریوان، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۷. سند شماره ۴۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سندج، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۸. سند شماره ۴۲۵۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۹، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی - عملیات)، ۱۳۵۹/۶/۲؛ و - سند شماره ۴۳۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۳۵۹/۶/۳؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۴، ص ۱؛ و - سند شماره ۴۳۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به

فرمانده سپاه و اطلاعات مرکز، ۱۳۵۹/۶/۲؛ همچنین ر. ک: روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱۱، خبرنگار/تغیلات/اسلامی از ارومیه به نقل از اطلاعیه سپاه پاسداران ارومیه؛ و - روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱، خبرنگار کیهان از ارومیه؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴.
 ۳۹. سند شماره ۱۰۱۵۶۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به فرمانده سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۴۰. سند شماره ۴۳۲۵۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۶/۳، برابر اعلام ناحیه ژاندارمری ارومیه مستند به گزارش پاسگاه ژاندارمری آغ‌بلاغ.
 ۴۱. روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه.
 ۴۲. روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۶، ص ۴، به نقل از مسئول روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ارومیه.
 ۴۳. سند شماره ۴۲۵۵۳۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ماکو)، ص ۵۲، از فرمانده سپاه مرکز به فرمانده سپاه ارومیه، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۴۴. سند شماره ۴۳۲۵۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۷، از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۶/۲.
 ۴۵. سند شماره ۴۳۲۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۰، از سماجا (رکن ۲) به سپاه (مرکز فرماندهی)، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۴۶. سند شماره ۴۳۲۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از اطلاعات سپاه ارومیه به اطلاعات سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۴۷. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴، خبرنگار کیهان از ارومیه، به نقل از حسین طاهری، استاندار آذربایجان غربی؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴، به نقل از خبرگزاری پارس از ارومیه، در تماس با استاندار آذربایجان غربی.
 ۴۸. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱۱، به نقل از خبرگزاری پارس از زنجان.
 ۴۹. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۲، ص آخر، خبرنگار کیهان از اصفهان.
 ۵۰. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱، صص ۱ و آخر.
 ۵۱. سند شماره ۴۳۲۲۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (رکن ۳) مرکز فرماندهی به نزاجا (اطلاعات)، ۱۳۵۹/۶/۱، برابر اعلام شاجا مستند به گزارش شهربانی مشهد.
 ۵۲. سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۲۴۴، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۳.
 ۵۳. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۹، تاریخ ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱۶، رادیو اسرائیل، ساعت ۱۹، ۱۳۵۹/۶/۲.
 ۵۴. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۲؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۹، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از تهران در مصاحبه با وزیر نفت.
 ۵۵. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۶.
 ۵۶. خبرگزاری پارس، نشریه گزارش‌های ویژه، شماره ۱۵۸، تاریخ ۱۳۵۹/۶/۲، صص ۲ و ۳، کرمانشاه - خبرگزاری پارس، ۱۳۵۹/۶/۱.

خبرگزاری پارس از اهواز.
 ۲۶. سند شماره ۴۳۲۶۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مسئول امور انتظامی استانداری خوزستان به فرماندهی ناحیه ژاندارمری خوزستان، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۲۷. سند شماره ۲۹۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش دایره تحقیقات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دشت آزادگان به واحد تحقیقات سپاه اهواز، ۱۳۵۹/۶/۲.
 ۲۸. روزنامه کیهان، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۳، خبرنگار کیهان از اهواز؛ و - روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۱۱؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۳، ص ۴، هر دو به نقل از خبرگزاری پارس از اهواز.
 ۲۹. سند شماره ۴۳۲۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی سپاه غرب به مرکز فرماندهی سپاه مرکز، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۰. سند شماره ۴۳۲۱۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از سماجا (مرکز فرماندهی) به نزاجا، ۱۳۵۹/۶/۳، و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، پیشین، ص ۱، ۱۳۵۹/۶/۴، برابر اعلام ژاندارمری مستند به گزارش پاسگاه کامیاران.
 ۳۱. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، صص ۱ و ۲؛ و - روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
 ۳۲. روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، به نقل از خبرگزاری پارس از کرمانشاه.
 ۳۳. روزنامه جمهوری/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۴؛ و - روزنامه/تغیلات/اسلامی، ۱۳۵۹/۶/۲، ص ۲، هر دو به نقل از روابط عمومی ستاد عملیات غرب کشور.
 ۳۴. سند شماره ۴۰۹۲۴۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۳۲۶، از ستاد مشترک ارتش (اداره دوم - حفاظت اطلاعات) به ستاد عملیات غرب، ۱۳۵۹/۶/۲۹؛ و - سند شماره ۵۰۷۱۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (نوسود)، ص ۲۷۷ و همان (سردشت)، ص ۱۳۰.
 ۳۵. سند شماره ۴۰۹۲۸۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (کردستان)، جلد ۱، ص ۴۴۳، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۱، ص ۱، برابر اعلام لشکر ۲۸.
 ۳۶. سند شماره ۴۳۲۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (مریوان)، جلد ۱، ص ۱۶۵، از مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سندج - بانه - مریوان، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۷. سند شماره ۴۳۲۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد مرکز فرماندهی سپاه به سپاه سندج، ۱۳۵۹/۶/۱.
 ۳۸. سند شماره ۴۲۵۵۲۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۹، از سپاه ارومیه به سپاه (مرکز فرماندهی - عملیات)، ۱۳۵۹/۶/۲؛ و - سند شماره ۴۳۲۰۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از مرکز فرماندهی غرب کشور به مرکز فرماندهی سپاه، ۱۳۵۹/۶/۳؛ و - سند شماره ۴۰۹۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: اسناد مناطق کردنشین (ارومیه)، ص ۱۶۲، بولتن خبری مرکز فرماندهی (عملیات سپاه)، ۱۳۵۹/۶/۴، ص ۱؛ و - سند شماره ۴۳۲۴۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرمانده سپاه ارومیه به